

Deselectiegids 2025

UKB-taakgroep Deselectie

Deze gids is in 2024-2025 geschreven door de UKB-taakgroep Deselectie, een samenwerking tussen de UKB-werkgroep Collectiemanagement, de Expertisegroep Metadata en de UKB-werkgroep Content- en Metadatabeheer. De UKB-werkgroep Collectiemanagement zal de gids wanneer nodig aanpassen en een nieuwe versie uitbrengen. De UKB-taakgroep Deselectie bestond uit Olaf van Amelsvoort (Tilburg University), Yvonne van den Broek (Maastricht University), Dicky van Donselaar (Wageningen University & Research), Dini van Engelen (Radboud Universiteit Nijmegen), Matthijs Holwerda (Erasmus University Rotterdam), Julie Ides (TU Delft), Michèle Meijer (Vrije Universiteit Amsterdam), Rachael van der Moezel (Universiteit van Amsterdam), Esther Nijland (Vrije Universiteit Amsterdam), Edwin van de Poel (Universiteit Utrecht), Leonne Portz (Maastricht University), Maureen Riedel (Protestantse Theologische Universiteit), George Siemensma (KB Den Haag), Bart van der Steen (Universiteit Leiden), Lisalotte van der Tas (University of Twente), Pie van der Wind (Vrije Universiteit Amsterdam), Pieter van Wingerden (Rijkuniversiteit Groningen), Vincent Wintermans (Universiteit Leiden). De gidschrijvers waren Rachael van der Moezel, Esther Nijland, Leonne Portz en Pieter van Wingerden. Met dank aan iedereen die input heeft geleverd voor de gids tijdens de UKB-netwerkdag op 13 maart 2025 en de Kennissessie deselectie op 24 maart 2025.

Deel 1 Deselectiegids

1. Inleiding	3
2. UKB Bewaarbeleid	3
2.1 Landelijke criteria bewaarbeleid	
2.2 Lokale criteria bewaarbeleid	
3. Hoofdpijnen deselectie: vier sporen	5
4. Richtlijnen voor het toepassen van het UKB-bewaarbeleid	6
5. Bewaarbeleid en automatisering	6
5.1 Hoe weet ik welke tijdschriften bij onze HOOP-gebieden behoren?	
5.2 Hoe weet ik hoeveel andere bibliotheken een tijdschrift of monografie ook hebben?	
5.3 Hoe weet ik of ik een unieke jaargang heb van een tijdschrift of een uniek deel van een meerdelig werk?	
5.4 Hoe voorkom ik dat ik iets deselecteer dat net bij iemand is verdwenen?	
6. Wat gebeurt er met het gedeselecteerde materiaal?	7
7. Communicatie	8
8. Aanbevelingen	8

Deel 2 Best Practices

Best Practice 1: Lokale criteria bewaarbeleid	10
Best Practice 2: Voorbeelden van toepassingen vier sporen	11
Best Practice 3: Geautomatiseerd tijdschriften koppelen aan HOOP-gebieden	11
Best Practice 4: Lib Holdings	11
Best Practice 5: Excel-WorldCat lookup tool	12
Best Practice 6: Selectiesleutels GGC --> WMS (RUG)	12
Best Practice 7: Deselectietools (Wageningen University & Research)	12
Best Practice 8: Bibrecord Retrieval Tool (Radboud Universiteit)	13
Best Practice 9: Choreo Insights	14
Best Practice 10: Regelmatige controle wijzigingen in UKB-holdings (Tilburg University Library)	14
Best Practice 11: Toevallige verliezen voorkomen	14
Best Practice 12: Internet Archive (Controlled Digital Lending)	15
Best Practice 13: Creatieve manieren om gedeselecteerd materiaal van de hand te doen	15
Best Practice 14: Beslisbomen en stroomschema's	17

Deel 1 Deselectiegids

1. Inleiding

1.1 Doel en aanleiding van de gids

Deselectie is voor de meest UKB-bibliotheken een actueel thema. Het zorgvuldig uitvoeren van deselectie is een tijdrovende taak die specialistische kennis vereist. Aan de ene kant is er vakinhoudelijke kennis nodig en overleg met (facultaire) stakeholders, aan de andere kant is er kennis nodig over automatisering en het werken met grote hoeveelheden data. Deze kennis is nog niet altijd op de juiste plek aanwezig. Deze twee gezamenlijke ontwikkelingen maken dat deselectie een ingewikkeld thema is.

Het doel van deze gids is tweeledig. In de eerste plaats willen we als UKB-bibliotheken gezamenlijke richtlijnen opstellen over hoe deselectie het best uitgevoerd kan worden. In de tweede plaats willen we de bestaande best practices in UKB-bibliotheken rondom deselectie met elkaar delen. Hiermee hopen we bij te dragen aan een gedegen basiskennis en een gezamenlijk groeiende specialistische kennis over deselectie. De hoop is dat we ons hierdoor het proces van deselectie op een duurzame manier eigen maken en minder afhankelijk zijn van incidentele projecten binnen individuele bibliotheken.

We sluiten het eerste deel van deze gids af met een aantal aanbevelingen die voortvloeien uit het bovenstaande en waaraan de UKB-werkgroep Collectiemanagement de komende jaren een vervolg zal geven.

1.2 Waarom deselecteren?

Een belangrijk doel van deselectie is om de collectie gezond (actueel en relevant) te houden. Dat houdt in dat de collectie moet voldoen aan de eisen die daaraan gesteld worden door de instelling. Te denken valt aan afstemming op het huidige onderzoek van en onderwijs aan de eigen instelling, het bijhouden van speciale aandachtsgebieden zoals een bepaalde regionale focus, een specifiek eigen bewaarbeleid, erfgoed van de eigen instelling, et cetera. Daarom vormt deselectie bij veel UKB-bibliotheken een integraal onderdeel van de reguliere werkzaamheden en draagt het bij aan de voortdurende herijking van de collecties en de daaraan gerelateerde dienstverlening.

Daarnaast is deselectie voor een aantal UKB-bibliotheken een actueel thema geworden door knelpunten in ruimtegebruik. In het algemeen zien we een veranderende visie op het gebruik van ruimte voor collectieopslag waarin uitbreiding bij groei van gedrukte collecties niet (meer) vanzelfsprekend is. Ook is soms het inleveren van ruimte en dus inkrimping van de collecties aan de orde. Het komt geregeld voor dat van hogerhand aangestuurd wordt op deselectie vanwege vastgoedbeleid. In een enkel geval speelt ook de slechte staat van een depotruimte (waarbij geen vervangende ruimte ter beschikking wordt gesteld) een rol.

In beide gevallen zijn we het als UKB-bibliotheken verplicht aan onze eigen collecties en aan onze gebruikers om deselectie zorgvuldig en deskundig uit te voeren.

2. UKB-bewaarbeleid

Er ligt een stevig gezamenlijk bewaarbeleid waarin op hoofdpunten wordt aangegeven welk gedrukt materiaal bewaard moet worden. Uitgangspunt is om een landelijk minimum aan te geven. Door ons hieraan te houden blijft het in de toekomst in het universitaire landschap in Nederland mogelijk om academisch onderzoek te doen over de volle breedte van het wetenschappelijk werkveld. Samen staan we sterk en zo helpen we elkaar om in tijden van inkrimping alles voor iedereen in Nederland beschikbaar te houden in onze Collectie Nederland. Het bewaarbeleid wordt bewaakt en geregeld geëvalueerd, en waar nodig vernieuwd

en verbeterd door de UKB-werkgroep Collectiemanagement. De actuele versie van het UKB-bewaarbeleid is te vinden op de UKB-website op de pagina van de [Werkgroep Collectiemanagement](#).

2.1 Landelijke criteria bewaarbeleid

Binnen het bewaarbeleid wordt onderscheid gemaakt tussen tijdschriften en boeken. Van tijdschriften wordt landelijk minimaal één set bewaard en van boeken minimaal twee exemplaren. Daarnaast geldt een jaargrens waarbij publicaties van voor 1901 altijd bewaard moeten worden. Als laatste heeft bijna elke UKB-bibliotheek eigen vakgebieden toegewezen gekregen waarvan alle gedrukte tijdschriften van die vakgebieden moeten worden bewaard ongeacht bezit elders. Deze vakgebieden staan bekend als de HOOP-gebieden, naar aanleiding van het voormalig Hoger Onderwijs en Onderzoek Plan, en worden vastgesteld volgens cijfercodes uit de Nederlandse Basisclassificatie.¹ Een van de uitdagingen is dat de NBC inmiddels in onbruik is geraakt en ook lang niet alle tijdschriften überhaupt een NBC-code hebben. Voor sommige HOOP-gebieden bestaat al wat verdere uitwerking en zijn er onderlinge afspraken, bijvoorbeeld voor medische tijdschriften binnen CAMBIN, en voor religieuze en filosofische tijdschriften tussen de VU en de Radboud Universiteit.

Het is het vermelden waard dat veel UKB-bibliotheken ook in het kader van Metamorfoze (Nationaal Programma voor het Behoud van het Papieren Erfgoed) voor de gedigitaliseerde titels uit de eigen collectie (zowel boeken als tijdschriften en kranten) een bewaarplicht zijn aangegaan. Voor de algemene documentatie van Metamorfoze, zie <https://www.metamorfoze.nl/documenten>.

2.2 Lokale criteria bewaarbeleid

Het UKB-bewaarbeleid is bedoeld om een landelijk minimum te stellen voor de Collectie Nederland. Let wel, het is geen streven. Daarnaast staat het elke UKB-bibliotheek vrij om lokale criteria toe te passen. Het UKB-bewaarbeleid bevat een overzicht van mogelijke lokale criteria. Deze bieden ruimte om voor de eigen collectie vast te leggen wat (om welke reden dan ook) bewaard moet worden in aanvulling op de landelijke verplichtingen. Een drietal lokale criteria wordt bij de Best Practices verder uitgewerkt.

Een lokaal criterium dat niet in het UKB-bewaarbeleid wordt genoemd, is afstemming met het digitale bezit van de eigen bibliotheek. Het feit dat een tijdschrift of boek betrouwbaar en permanent digitaal beschikbaar is, kan een reden zijn om het gedrukte tijdschrift of boek te deselecteren, mits er voldoende exemplaren (één voor tijdschriften, twee voor monografieën) bij andere UKB-bibliotheken beschikbaar zijn. Het verdient daarbij aanbeveling om rekening te houden met factoren als permanent bezit vs. huur, kwaliteit en format van het e-materiaal, stabiliteit van de leverancier, betrouwbare back-up van e-materiaal om toegang te behouden na bijvoorbeeld een faillissement van de leverancier.

Bij het opstellen en toepassen van lokale criteria is het van belang om goed na te denken over de missie van de eigen bibliotheek. De meeste UKB-bibliotheken bedienen primair de faculteiten van de eigen instelling, het zwaartepunt bij collectievorming ligt daardoor bij het huidige onderwijs en onderzoek. Daarnaast kan men zich ook richten op de geschiedenis van de eigen instelling en/of de eigen regio. Bij deselectie is het verstandig om lokale criteria op te stellen om essentiële onderdelen van de eigen collectie te ontzien. Collectieprofielen die in samenspraak met de faculteiten tot stand gekomen zijn, kunnen hierbij als leidraad

¹ Wageningen: Landbouw = Milieukunde (43), Landbouwwetenschappen (48), Huishoudkunde (49). Utrecht: Natuur = Wiskunde (31), Astronomie (39), Biologie (42); Gezondheid = Diergeneeskunde (46). Delft: Techniek = Exacte wetenschappen algemeen (30), Natuurkunde (33), Scheikunde (35), Aardwetenschappen (38). Delft (Eindhoven en Twente): Techniek = Technische Wetenschappen (50-58). Maastricht i.o.m. CAMBIN: Gezondheid = Geneeskunde (44). Rotterdam: Economie = Economie (83), Bedrijfskunde, Organisatiekunde, Arbeidswetenschappen (85). Tilburg: Rechten = Recht (86). Universiteit van Amsterdam: Gedrag & Maatschappij = Communicatiewetenschap (05), Documentaire informatie (06), Culturele antropologie (73), Sociale geografie (74), Recreatie, vrijetijdsbesteding (76), Psychologie (77), Andragologie (79), Bestuurskunde (88), Politicologie (89). Groningen: Gedrag & Maatschappij = Sociale wetenschappen algemeen (70), Sociologie (71), Pedagogiek (80), Onderwijs (81). Leiden: Taal & Cultuur = Geesteswetenschappen algemeen (10), Geschiedenis (15), Alg. Taal-en Literatuurwetenschap (17), Taal en Letterkunde afz. talen (18), Kunstwetenschappen (20), Afzonderlijke kunstvormen (21), Theaterwetenschap, muziekwetenschap (24). VU & Nijmegen: Taal & Cultuur = Filosofie (08), Theologie, Godsdienstwetenschappen (11).

worden genomen. Uiteindelijk is het de missie van de eigen bibliotheek die bepaalt welke lokale criteria van belang zijn binnen het deselectieproces.

3. Hoofdpijnen deselectie: vier sporen

Voorafgaand aan deselectie is het verstandig om goed te kijken naar optimalisering van het gebruik van de beschikbare magazijnruimte. Dit kan van invloed zijn op de hoeveelheid materiaal dat gedeselecteerd moet worden. Bij optimalisering van ruimtegebruik kan gedacht worden aan het in gebruik nemen van andere kasten, het bijplaatsen van kasten, boeken meer per formaat bij elkaar zetten waardoor alle kastruimte optimaal wordt benut en misschien zelfs planken tussengevoegd kunnen worden, het herijken van bestaande groeiruimte bij bijvoorbeeld tijdschriften en series, het compacter opslaan van bijvoorbeeld Metamorfoze-titels, het inzetten van externe magazijnruimte om (delen van) collecties te plaatsen, et cetera.

In hoofdpijnen kan deselectie volgens vier verschillende sporen worden uitgevoerd.

1. Deselectie complete collecties
Soms bezit een UKB-bibliotheek grote collecties die niet (meer) relevant zijn voor lopend onderwijs en onderzoek. Binnen de grenzen van het UKB-bewaarbeleid is het mogelijk om een dergelijke collectie in z'n geheel te deselecteren.
2. Deselectie tijdschriften
Tijdschriften nemen flink wat ruimte in beslag, bij veel UKB-bibliotheken toch al gauw een kwart van de totale magazijnruimte. Met beperkte inspanning kan een aanzienlijke hoeveelheid worden gedeselecteerd, zeker omdat artikelen via IBL vaak eenvoudig op te vragen zijn. Zolang een titel niet tot het HOOP-gebied behoort, of in Nederland unieke jaargangen bevat, staat het een UKB-bibliotheek vrij om deze te deselecteren.
3. Ontdubbelen monografieën
Veel UKB-bibliotheken hebben meerdere exemplaren van monografieën, bijvoorbeeld door geschenken of samenvoeging van collecties. Het staat een UKB-bibliotheek vrij om, zolang er elders in het land nog een tweede exemplaar aanwezig is, het eigen dubbele exemplaar te deselecteren.
4. Deselectie monografieën
Ten slotte is het mogelijk om individuele monografieën op te ruimen. Op basis van bepaalde interne selectiecriteria kunnen collectiespecialisten vaststellen welke monografieën niet meer van direct belang zijn voor de eigen collectie. Uiteraard kan dit alleen als er elders nog twee exemplaren aanwezig zijn.

Deze vier sporen gaan van relatief eenvoudig tot behoorlijk complex en zijn cumulatief genummerd, waarbij spoor 1 het eenvoudigst is en spoor 4 het meest ingewikkeld met betrekking tot het maken van keuzes rondom deselectie. Zoals eerder genoemd, verdient het aanbeveling om eerst het gebruik van de ruimte te optimaliseren voordat er tot daadwerkelijke deselectie wordt overgegaan.

Voor met name spoor 3 en 4 geldt dat de signatuursystemen van een UKB-bibliotheek een rol kunnen spelen in de aanpak. Sommige UKB-bibliotheken gebruiken formaatplaatsing in het magazijn, andere gebruiken onderwerpsplaatsing. Daardoor kan de ene bibliotheek per vakgebied deselectie toepassen, terwijl een andere bibliotheek misschien een signatuurblok, of een jaar van uitgave of binnenkomst hanteert om een bepaald deel van de collectie op te schonen. Daarnaast kunnen deze sporen op verschillende niveaus worden toegepast.

4. Richtlijnen voor het toepassen van het UKB-bewaarbeleid

We houden ons allemaal aan het bewaarbeleid, maar we lopen ook tegen de grenzen aan van wat praktisch uitvoerbaar is met beperkte capaciteit en middelen. Om zowel efficiënt als zorgvuldig te deselecteren zijn we op zoek naar de balans tussen automatiseren en handwerk. Om deze balans te bereiken, volgt hier een aantal

richtlijnen voor de manier waarop we het bewaarbeleid in de praktijk kunnen toepassen. Niet al deze richtlijnen zijn eenvoudig toepasbaar, maar ze kunnen wel helpen bij het inrichten van een lokaal deselectieproces. In alle gevallen is het devies: automatiseren waar het kan en handwerk waar het moet.

- a. Niet elke Nederlandse bibliotheek is een UKB-bibliotheek. Er zijn veel kleinere en gespecialiseerde instellingen met hoogwaardige academische collecties (waaronder de leden van de [WSWB](#) - Werkgroep Speciale Wetenschappelijke Bibliotheken) die geen lid zijn van de UKB. Het bewaarbeleid is wel nadrukkelijk gericht op UKB-bibliotheken. Dat betekent dat bezitsgegevens van de WSWB-bibliotheken niet relevant zijn voor deselectieprojecten binnen de UKB en niet meegeteld mogen worden bij het bepalen van of een titel moet blijven op basis van het UKB-bewaarbeleid.
- b. In een ideale wereld zou een van de twee overgebleven exemplaren van een monografie beschikbaar moeten zijn (en blijven) voor IBL omdat anders toegang voor gebruikers elders niet gegarandeerd kan worden. Dit geldt met name voor boeken die nog niet gedigitaliseerd kunnen worden. Controle op een dergelijke beschikbaarheid is wenselijk maar technisch erg lastig.
- c. Het bewaarbeleid geldt voor fysiek materiaal. Digitaal bezit of aanwezigheid op Delpher is niet relevant. Ook als een titel in open access op Delpher staat of als e-book is aangekocht, moeten er twee gedrukte exemplaren in Nederland aanwezig blijven.
- d. In principe zou elk OCN een uniek werk moeten zijn. In de praktijk weten we dat niet alle UKB-bibliotheken standaard hun bezit aan gezamenlijke records hebben gekoppeld. We hebben te maken met dubbele records, o.a. door verschillende talen van catalogiseren. Daardoor kan een unieke titel meerdere OCN's hebben. Bij kleinschalige deselectie is het mogelijk om deze titels te herkennen, waarbij het een UKB-bibliotheek vrijstaat om bv. het laatste exemplaar van een OCN te deselecteren mits er aan een ander OCN nog twee exemplaren van dezelfde unieke titel hangen. Bij grootschalige en geautomatiseerde deselectie raden we aan om elk OCN te beschouwen als een zelfstandig werk.
- e. Bij meerdelige werken is het niet eenvoudig om te zien hoeveel exemplaren er in Nederland zijn. Daarom wordt grootschalige en geautomatiseerde deselectie van meerdelige werken afgeraden.
- f. Verschillende edities van hetzelfde werk worden als afzonderlijke werken beschouwd en van elke editie moeten de laatste twee exemplaren bewaard worden. Dat geldt voor tekstedities, voor genummerde edities van bv. onderwijsliteratuur, maar ook voor bv. de Engelse en Amerikaanse uitgave van eenzelfde titel.
- g. Gewijzigde drukken van hetzelfde werk worden als afzonderlijke werken beschouwd en van elke gewijzigde druk moeten de laatste twee exemplaren bewaard worden. Ook (verschillende) vertalingen van hetzelfde werk worden als afzonderlijke werken beschouwd.
- h. Ongewijzigde (maar wel genummerde) herdrukken/oplages van hetzelfde werk worden als hetzelfde werk beschouwd. We volgen hierin de PCC-regels en de OCLC guidance: [When to input a new record](#). In de praktijk kan het voorkomen dat met name bij buitenlandse werken deze verschillende herdrukken/oplages aan verschillende OCN's gekoppeld worden, waardoor geautomatiseerde deselectie lastig wordt.
- i. Handelsedities van proefschriften worden beschouwd als afzonderlijke werken ten opzichte van het originele proefschrift, vooral omdat vaak niet is na te gaan of een handelseditie inhoudelijk afwijkt van het originele proefschrift.
- j. Bij deselectie van tijdschriften geldt de jaargrens. Alles wat voor de jaargrens is gepubliceerd, moet bewaard worden. Of een tijdschrift met jaargangen zowel voor als na de jaargrens in z'n geheel of gedeeltelijk worden behouden is een lokale keuze.

5. Bewaarbeleid en automatisering

Automatisering is een uitkomst bij deselectie, maar alleen als het goed werkt. We worden hierbij al gauw beperkt door de kwaliteit van de data en de systemen die we gebruiken. Hier volgen vier vragen die we allemaal stellen bij grote deselectieprojecten en waar we graag geautomatiseerd antwoord op zouden willen geven. In deel 2 van deze gids komen de oplossingen die door diverse UKB-bibliotheken zijn bedacht aan bod.

5.1 Hoe weet ik welke tijdschriften bij onze HOOP-gebieden behoren?

HOOP-gebieden zijn gedefinieerd aan de hand van de onderwerpscodes uit de Nederlandse Basisclassificatie. De NBC-classificatiecode is te vinden in MARC-veld 84 subveld \$a met 'bcl' in subveld \$2. Een eerste probleem bij automatisering is dat niet alle tijdschriften een NBC-classificatiecode hebben. Een gedeeltelijke oplossing daarvoor is het creëren van een mapping van de NBC naar bijvoorbeeld LOC of DCC, waardoor input uit andere MARC-velden kan worden gebruikt om vast te stellen of een tijdschrift tot het eigen HOOP-gebied behoort. Een tweede probleem is dat sommige Library Management Systems (waaronder WMS) in de rapportage-module geen mogelijkheid bieden om op dit veld te rapporteren. Om automatisering toch mogelijk te maken moet er op een andere manier toegang worden verkregen tot de juiste data. In deel 2 wordt een aantal oplossingen beschreven. Er zal altijd een restcategorie blijven van tijdschriften die niet geautomatiseerd tot een HOOP-gebied kunnen worden herleid. Daar is handwerk voor nodig.

5.2 Hoe weet ik hoeveel andere bibliotheken een tijdschrift of monografie ook hebben?

Deze vraag kan op twee momenten in het deselectieproces gesteld worden, aan het begin of aan het eind. In het eerste geval kan een UKB-bibliotheek alle titels identificeren die sowieso moeten blijven en daardoor uitgesloten worden van een deselectieproces. In het tweede geval kan een UKB-bibliotheek bepalen welke titels niet meer nodig zijn in het kader van een bepaald deselectieproces en vervolgens kijken welke er op basis van het UKB-bewaarbeleid niet weg mogen. In deel 2 wordt een aantal oplossingen beschreven.

5.3 Hoe weet ik of ik een unieke jaargang heb van een tijdschrift of een uniek deel van een meerdelig werk?

Niet iedereen heeft van alle tijdschriften het bezit op eenzelfde wijze geregistreerd. In een ideale wereld zou in één oogopslag zichtbaar moeten zijn welke jaargangen/delen een UKB-bibliotheek heeft van een tijdschrift/meerdelig werk. We kunnen niets anders doen dan vertrouwen op de samenvattingen of holdings zoals die nu zichtbaar zijn. Uitgangspunt moet blijven: wanneer bezit van anderen onduidelijk is, is het beter om niet te deselecteren. Oplossingen om dit te automatiseren zijn ingewikkeld en nog niet van dusdanige kwaliteit dat ze geautomatiseerde deselectie toestaan.

5.4 Hoe voorkom ik dat ik iets deselecteer dat net bij iemand is verdwenen?

De aanloop naar deselectie kan lang duren. Grote datasets moeten worden geanalyseerd en bekeken voordat keuzes gemaakt kunnen worden. De mogelijkheid is aanwezig dat daardoor materiaal door twee verschillende UKB-bibliotheken gelijktijdig wordt aangemerkt voor deselectie, waardoor het risico bestaat dat we bij individuele titels door de ondergrens van het bewaarbeleid zakken. Daarom is het belangrijk om elkaar op de hoogte te houden van wat men aan het deselecteren is. In deel 2 wordt een aantal aanvullende praktische oplossingen beschreven.

6. Wat gebeurt er met het gedeselecteerde materiaal?

Wanneer de keuzes zijn gemaakt in een deselectieproject is men nog niet klaar. Het materiaal dat is gedeselecteerd staat immers nog steeds in de magazijnen en moet op een verantwoorde en efficiënte manier afgevoerd worden. Het is belangrijk om het afvoeren van het materiaal zelf in de hand te houden en zo weinig mogelijk afhankelijk te zijn van externe partijen. De ervaring leert dat dit soms voor behoorlijke vertraging kan zorgen. Daarnaast zijn we allemaal op zoek naar een goede bestemming voor ons gedeselecteerde materiaal. Hierna volgt een aantal opties.

Voornamelijk voor grotere hoeveelheden:

- a. Boeken beschikbaar stellen voor digitalisering via Controlled Digital Lending. Grote partners hiervoor zijn bijvoorbeeld [Internet Archive](#) en [The Digital Theological Library](#).
- b. Boeken weggeven aan bibliotheekpartners uit het eigen netwerk. Dit kan een kostbare aangelegenheid zijn omdat dergelijke partners lang niet altijd fondsen beschikbaar hebben voor verzending.
- c. Boeken beschikbaar stellen aan organisaties die vanuit een non-profit of sociaal oogmerk zorgen voor verdere distributie via hun netwerken. Voorbeelden hiervan zijn [Better World Books](#) en [Theological Book Network](#).
- d. Boeken kunnen de papiercontainer in.
- e. Boeken afvoeren ter vernietiging door externe partners.

Voor kleinere hoeveelheden:

- f. Anderstalig materiaal beschikbaar stellen aan partners of nationale bibliotheken uit het land van herkomst.
- g. Boeken weggeven aan lokale antiquariaten of kringloopwinkels.
- h. Boeken beschikbaar stellen aan de eigen gebruikers via weggeefkasten of boekenmarkten.
- i. Boeken gebruiken voor kunstprojecten.
- j. Boeken gebruiken voor activiteiten met studenten.

7. Communicatie

Onze collecties bedienen diverse doelgroepen waarmee deselectie moet worden afgestemd. Heldere communicatie gedurende het gehele deselectieproces bevordert weloverwogen keuzes en creëert draagvlak, waardoor op een later moment geen deselectiespijt kan ontstaan. Maak doel en noodzaak van deselectie helder en maak het een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Betrek een afvaardiging van je doelgroepen bij het gehele proces vanaf het vaststellen en invullen van de criteria tot en met het laten meebeslissen over de bestemming van het af te voeren materiaal.

Kennis over de collectie is vaak versnipperd binnen de eigen instelling en door brede interne communicatie komt specifieke kennis aan de oppervlakte. Bij de RUG is hier bijvoorbeeld het lokale criterium uit voortgekomen om materiaal dat is gedigitaliseerd door UGP (University of Groningen Press) uit te sluiten van deselectie.

8. Aanbevelingen

Uit bovenstaande is gebleken dat deselectie niet eenvoudig is en dat landelijke coördinatie lastig kan zijn. Deze gids is een uiting van onze behoefte aan onderlinge informatievoorziening en kennisuitwisseling. Om beide elementen te optimaliseren, bevelen we aan om in ieder geval aandacht te besteden aan en waar mogelijk UKB-brede afspraken te maken met betrekking tot de onderstaande punten. De UKB-werkgroep Collectiemanagement zal hierbij het voortouw nemen.

- a. Inrichten processen om deze deselectiegids en ontwikkelde tools up-to-date te houden.
- b. Inrichten processen om informatie te blijven uitwisselen, met name concrete informatie over welke deselectieprojecten er lopen.
- c. Inrichten processen om opgedane kennis te blijven uitwisselen en te blijven leren van elkaars praktische ervaringen.
- d. Inrichten processen om (zoveel mogelijk geautomatiseerd) betrouwbare inzage te krijgen in elkaars bezitsgegevens. Hierbij valt te denken aan het maken van afspraken rondom uniformering en gestructureerde datadeling rondom de volgende gegevens:
 - i. Registratie bezit van tijdschriften en meerdelige werken,
 - ii. Registratie externe collecties (die niet meetellen in het kader van het UKB-bewaarbeleid) in de eigen catalogus,

- iii. Registratie status bruikleencollecties (die soms wel/niet meetellen in het kader van het UKB-bewaarbeleid),
 - iv. Registratie HOOP-tijdschriften per UKB-bibliotheek, inclusief een mapping tussen HOOP-gebieden en Library of Congress Classifications,
 - v. Registratie lokaal aangeane bewaarverplichtingen,
 - vi. Registratie retention tags,
 - vii. Registratie IBL-status.
- e. Mogelijkheid onderzoeken rondom een gezamenlijk geautomatiseerd proces voor deselectie.
 - f. Afspraken maken met OCLC en mogelijk andere LMS-leveranciers over verbeteringen in de rapportage-module, gecoördineerd inzicht in elkaars bezitsgegevens en ondersteuning bij het ontwikkelen van betrouwbare geautomatiseerde processen.
 - g. Afspraken maken met OCLC over wensen voor verbeteringen in WorldCat: links leggen tussen beschrijvingen van een titel in meerdere catalogiseertalen, en tussen fysieke en digitale versies van dezelfde titel.
 - h. Afspraken maken rondom de status van gecatalogiseerde collecties die niet meer tot de kerncollectie van de eigen UKB-bibliotheek behoren maar wel (deels) behouden moeten worden volgens het UKB-bewaarbeleid. Het is wenselijk om in dit kader de mogelijkheid van een gezamenlijk centraal depot te onderzoeken.
 - i. Afspraken maken rondom IBL en de beschikbaarheid van de Collectie Nederland. We willen voorkomen dat de UKB-bibliotheken die pas later met deselectie zijn begonnen ongewenst en onbedoeld de bewaarbibliotheken van Nederland worden.
 - j. Afspraken maken rondom de status van niet-gecatalogiseerde collecties in de context van het UKB-bewaarbeleid.
 - k. Afspraken maken met andere UKB-werkgroepen (bv. CAMBIN) en UKB-netwerken (bv. DebWeb, Jubo, VThB) over hun rol bij deselectie.
 - l. Afspraken maken met de WSWB en eventueel SHB (Samenwerkingsverband Hogeschoolbibliotheken) over hun rol bij het UKB-bewaarbeleid en hun betrokkenheid bij landelijke afspraken.
 - m. Mogelijkheid onderzoeken om het bewaarbeleid in een internationale/Europese context te plaatsen en toegang van specifieke sets niet-Nederlands Europees materiaal via internationale IBL te garanderen.
 - n. Onderzoeken wat we kunnen leren van de [Leidraad Afstoten Museale Collecties](#). In de erfgoedsector is dit de gezamenlijke richtlijn voor deselectie.

Deel 2 Best Practices

Deze Best Practices zijn bedoeld om van elkaar te leren. Het staat iedereen vrij om ze over te nemen voor de eigen instelling. Mocht je over een bepaalde Best Practice meer willen weten, dan raden wij je aan om contact op te nemen met je eigen vertegenwoordiger in de [UKB Werkgroep Collectiemanagement](#) of de vertegenwoordiger in de werkgroep van de UKB-instelling bij wie de betreffende Best Practice ontwikkeld is.

Best Practice 1: Lokale criteria bewaarbeleid

Het staat iedere UKB-bibliotheek vrij om een eigen invulling te geven aan de in het UKB-bewaarbeleid genoemde lokale criteria. In de praktijk gebruiken veel UKB-bibliotheken criteria als jaar van uitgave of uitleenstatistieken als instrumenten in het deselectieproces. Iedere UKB-bibliotheek kan daarin eigen afwegingen maken in lijn met de missie van de eigen bibliotheek. We brengen hier drie lokale criteria onder de aandacht met (algemene en specifieke) voorbeelden van de uitwerking daarvan.

BP 1.1 Veel gebruikt materiaal

Uitleenstatistieken (zowel uitleencijfers als aanvraagdata) zijn een rijke bron van informatie over het gebruik van onze collecties. Bijna alle UKB-bibliotheken gebruiken uitleenstatistieken als richtinggevend instrument bij deselectie. Deze zijn bruikbaar om te bepalen wat moet blijven dan om te bepalen wat gedeselecteerd moet worden.

De UvA bijvoorbeeld, hanteert de regel dat een monografie bij een raadpleging/uitlening in de afgelopen tien jaar niet wordt gedeselecteerd. Alles wat de afgelopen tien jaar niet is uitgeleend, wordt beoordeeld aan de hand van deselectiecriteria.

BP 1.2 Behorend tot het collectieprofiel of passend in een collectieverband

Samenwerking met faculteiten bij het bepalen en invullen van lokale criteria is cruciaal. Enerzijds om een collectie te handhaven die voldoet aan de actuele wensen en behoeften van het onderzoek en onderwijs (en soms ook andere doelgroepen zoals patiëntenzorg). Anderzijds om beslissingen met betrekking tot deselectie een gezamenlijke verantwoordelijkheid te laten zijn van UB én faculteiten.

De Universiteit Maastricht (UM) laat dit proces lopen via facultaire bibliotheekcommissies met vertegenwoordigers uit alle vakgroepen en geledingen (docenten, onderzoekers, studenten, bestuur en UB). Collectieprofielen worden gezamenlijk vastgesteld en regelmatig geactualiseerd. Door deze werkwijze sluiten de collectieprofielen aan op de specifieke behoeften en prioriteiten van de faculteiten. Ze bevatten richtlijnen voor de (inhoudelijke) samenstelling van onderzoeks- en onderwijscollecties, de bij dit proces betrokken partijen en afspraken over de wijze waarop de collecties worden onderhouden. Bij de afspraken met betrekking tot actualiteit van de collectie hanteert de UM als extra criteria jaar van uitgave of jaar van aanschaf en gebruik (uitleen of aanvraag uit de depots). Daarnaast zijn er per faculteit (en ook centraal) kernlijsten vastgesteld van tijdschriften die beschikbaar moeten zijn. Ten slotte kunnen jaar van aanschaf en/of jaar van uitgave door faculteiten gebruikt worden als criterium voor overplaatsing van open naar gesloten opstelling of voor afvoer. Werken die voorkomen op de lijsten met klassiekers per vakgebied worden sowieso niet afgevoerd.

De UM heeft opdracht om gebruiksbibliotheek te zijn en geen bewaarbibliotheek. Twee van de zes faculteiten willen wel graag bewaren. Daarom is aan het collectieprofiel het criterium 'van toekomstig belang' toegevoegd dat door de faculteiten naar wens kan worden ingevuld: "Betreft het een werk met (toekomstige) historische, culturele of wetenschappelijke waarde dan wordt dit niet afgevoerd".

De UvA heeft een adviescommissie die de lokale criteria voor deselectie bespreekt. Daarin wordt o.a. gesproken over wat er moet gebeuren met collecties van vakgebieden die niet meer bestaan aan de UvA. Bij dit adviesproces wordt o.a. een wetenschapshistoricus betrokken.

BP 1.3 Schenkingen en legaten

De meeste UKB-bibliotheken hebben in hun geschiedenis wel schenkingen en legaten geaccepteerd. Het komt voor dat hierbij voorwaarden gesteld zijn aan wat de bibliotheek mag doen met een dergelijke collectie. Soms is bijvoorbeeld vastgelegd dat een bepaalde collectie nooit uit de collectie mag verdwijnen of alleen op een bepaalde manier of in bepaalde omstandigheden van de hand gedaan mag worden.

Voor alle lokale criteria geldt dat deze op elk gewenst moment kunnen worden herzien door de betreffende UKB-bibliotheek met inachtneming van het landelijk bewaarbeleid.

Best Practice 2: Voorbeelden van toepassingen vier sporen

De RUG is bezig met deselectie volgens de vier sporen en heeft ervoor gekozen om zich in eerste instantie op spoor 1 te richten. Daarbij is bijvoorbeeld de collectie van het opgeheven Nederlands Agronomisch Historisch Instituut (na het uitfilteren van unica en pre-1901 publicaties) in z'n geheel gedeselecteerd, evenals een collectie niet-gecatalogiseerd Chineestalg materiaal. Vanwege de formaatplaatsing in het magazijn is het voor de RUG bijzonder ingewikkeld om een deselectieproces te richten op een specifiek vakgebied, terwijl dat bij de VU heel goed mogelijk is.

De VU gebruikt een lokaal systeem voor de callnummers of signatures, bestaande uit een combinatie van een vast aantal letters en cijfers. De letters geven aan tot welk vakgebied een titel behoort. Door te filteren op bepaalde lettercombinaties is het mogelijk snel een overzicht te maken van alle titels (monografieën en/of tijdschriften) die in bezit zijn binnen een bepaald vakgebied en vervolgens de selectiecriteria erop toe te passen. Deze methode heeft de VU toegepast op alle tijdschriften van Rechten en Sociale Wetenschappen.

Best Practice 3: Geautomatiseerd tijdschriften koppelen aan HOOP-gebieden

Zie 5.1 in de gids voor een omschrijving van het probleem. Binnen de UKB hebben twee bibliotheken een eigen geautomatiseerde oplossing ontwikkeld:

1. De UvA heeft voor de toegewezen HOOP-gebieden een mapping gemaakt van NBC-code naar LOC/Dewey-classificatie. Deze twee systemen staan in velden die, in tegenstelling tot de NBC-codes, wel te exporteren zijn. Daardoor kan via een 'vertaling' van de NBC-codes toch geautomatiseerd worden vastgesteld welke tijdschriften moeten blijven.
2. De RUG heeft vanuit het GGC alle tijdschriften met de toegewezen HOOP-gebieden geïdentificeerd en in de eigen exemplaarblokken via een API een selectiesleutel toegevoegd aan alle tijdschriften die behouden moeten worden. Dit staat in een veld dat via de rapportage toegankelijk is en daardoor kunnen deze tijdschriften op voorhand worden uitgesloten van deselectie.

Beide methodes zijn (zelfs in combinatie) niet sluitend en er blijft altijd handwerk over.

Best Practice 4: Lib Holdings

Lib Holdings is een vrij beschikbare tool, ontwikkeld door de VU en aangepast door de UvA om geautomatiseerd holdings van andere UKB-bibliotheken op te halen. In onderstaande wordt eerst de tool beschreven, gevolgd door een alternatieve werkwijze. De [lib-holdings Command Line Interface tool](#) is een Python package beschikbaar via PIP. De eerste versie van de tool is geschreven door een ontwikkelaar van de VU en is beschikbaar op [GitHub](#)². Het script is [aangepast voor eigen gebruik](#) door een ontwikkelaar van de UvA. In het script wordt de [WorldCat Search API](#) geraadpleegd om gegevens op te halen uit WorldCat. Een gebruiker vraagt een eigen API key aan vanuit hun WorldCat account. De tool wordt uitgevoerd in Anaconda Prompt. De gebruiker maakt twee inputbestanden beschikbaar, lokaal opgeslagen in een map op de computer.

² De eerste versie werkt niet meer. We raden aan de aangepaste versie van de UvA te gebruiken.

Inputbestand 1: .txt-bestand met OCN's

Inputbestand 2: .txt-bestand met OCLC Institution Symbols

Een outputbestand wordt gecreëerd door de CLI-tool en in dezelfde lokale map geplaatst:

Outputbestand 1: .csv-bestand met de OCN's en het aantal instellingen uit Inputbestand 2 van wie bezit in WorldCat is geregistreerd met OCN's in Inputbestand 1.

Best Practice 5: Excel-WorldCat lookup tool

Het gebruik van de [Excel-WorldCat lookup tool](#) stelt een gebruiker in staat om een lijst van bibliotheken met een holding te verkrijgen voor een set OCN's en te tellen hoeveel daarvan UKB-bibliotheken zijn, allemaal binnen een Excel-spreadsheet en zonder dat er buiten Excel genavigeerd hoeft te worden. De workflow maakt gebruik van twee tools die de gebruiker één keer moet instellen, waarna de tools beschikbaar zijn telkens wanneer Excel wordt geopend.

Tool 1: [Excel-Alma Lookup](#)

Een batchzoek-plugin gemaakt door Princeton University Library, ontworpen om binnen Excel te worden gebruikt en te integreren met de lokale Alma-instantie. Sommige niet-Alma-catalogi kunnen worden doorzocht, zoals WorldCat, en kunnen worden gebruikt door bibliotheken die geen Alma gebruiken. Met de WorldCat-zoekfunctie kan een lijst van bibliotheken met een holding worden verkregen voor een gegeven OCN.

Tool 2: CountUKBLibs-macro

Deze macro voert een Excel VBA-code uit om de informatie die door de Excel-Alma Lookup wordt gegenereerd, om te zetten in een telling van UKB-bibliotheken met een holding voor de gegeven OCN. De macro maakt het snel en eenvoudig voor gebruikers om routinematig vanuit Excel de UKB-holdings te controleren met minimale inspanning per keer.

Best Practice 6: Selectiesleutels GGC --> WMS (RUG)

Om titels te vrijwaren voor toekomstige deselectie is besloten om de LHR's in WMS te voorzien van voorgedefinieerde selectiesleutels in de vorm van een staff note in tag 852 subveld \$x. Als brondata is gekozen voor de GGC vanwege de beschikbaarheid van UKB-bezit, de aanwezigheid van BCL-classificatiecodes en van GOO-trefwoorden. De exports uit het GGC in DA-formaat werden m.b.v. Python-scripts gefilterd en opgemaakt. Vervolgens werd deze data in SQL server-tabellen ingelezen. Op basis hiervan konden de OCN's en andere relevante data worden geselecteerd als input voor een procedure om de LHR's te voorzien van tag 852 subveld \$x. Deze procedure bestond uit een PHP-script dat de LHR-API van WMS gebruikte om de selectiesleutel in de vorm van een staff note toe te voegen aan de juiste OCN's.

Door deze werkwijze was het mogelijk om bijvoorbeeld de tijdschriften van de HOOP-gebieden van de RUG zichtbaar te maken in WMS Report Designer exports. Het MARC-veld met de BCL-classificatiecodes is niet doorzoekbaar in Report Designer en door deze selectiesleutels bij te plaatsen konden de HOOP-tijdschriften op voorhand worden uitgesloten van deselectielijsten. Selectiesleutels zijn ook gebruikt om (eenmalig) tijdschriften en monografieën waarvan de RUG de enige set of één van de twee laatste exemplaren in bezit heeft te markeren. Ook enkele lokale criteria worden op termijn op deze wijze zichtbaar gemaakt.

Best Practice 7: Deselectietool (Wageningen University & Research)

De WUR heeft een eigen methode ontwikkeld om gedrukte tijdschriften te identificeren die gedeselecteerd kunnen worden. De methode bestaat uit twee tools: een Solr index waarin bezitsgegevens van andere UKB-bibliotheken zichtbaar zijn. Deze '[worldcatindex](#)' laat alle 42.000 tijdschriften zien. Uitgezonderd zijn de tijdschriften van Bijzondere Collecties (branch WURS) en lopende abonnementen (op basis van informatie in tag 863 in het LHR).

Op basis van deze index worden een lijst met mogelijk te deselecteren tijdschriften gegenereerd in een tool op de eigen git-omgeving van de WUR: [deselect-xml.xslt](#). Deze is niet zichtbaar voor externe gebruikers en daarom volgt hier een screenshot:

De lijst wordt via een script dagelijks geüpdatet vanuit de index. Gezamenlijk leiden deze twee tools tot een betrouwbaar overzicht van de tijdschrift holdings met aanvullende informatie over onderwerpsgebieden en bezit van andere UKB-bibliotheken. En op basis hiervan kunnen beslissingen genomen worden om titels wel of niet te deselecteren.

Best Practice 8: Bibrecord Retrieval Tool (Radboud Universiteit)

De [Bibrecord Retrieval Tool](#) is ontwikkeld om op gestandaardiseerde wijze metadata uit WorldCat te verzamelen, te verwerken en beschikbaar te maken voor een deselectieproject. De tool combineert Python-scripts met een gebruiksvriendelijke Streamlit-webapplicatie. In de interface kun je een CSV-bestand met OCN's uploaden. Voor deze OCN's worden zowel de MARC-data als de holdingsdata van de andere UKB-bibliotheken opgehaald. Deze gegevens worden verwerkt en samengevoegd in een Excel-bestand. Het resultaat is hieronder visueel gepresenteerd, waarin te zien is:

- **Groen kader:** de MARCXML-output
- **Rood kader:** de JSON-output
- **Paars kader:** de LCC-code (050 \$a)
- **Geel kader:** de Basisclassificatiecode (084 \$a)

- **Blauw kader:** de onderwerpsontsluiting (650 \$a)

Deze methode levert een 'ruw' databestand op, waarin je zelf de relevante informatie kunt selecteren voor het deselectieproces. De tool is goed te gebruiken in combinatie met Report Designer van OCLC.

Klik [hier](#) voor een demo van de tool.

Best Practice 9: Choreo Insights

[Choreo Insights](#) is een tool die OCLC biedt voor het analyseren van bibliotheekdata. Choreo maakt gebruik van de holdingdata van monografieën en tijdschriften (op titelniveau) in WorldCat om de collectie van de bibliotheek te kunnen vergelijken met die van andere bibliotheken in WorldCat.

Choreo is een tool die in verschillende use cases voorziet:

- Het vergelijken van je eigen bibliotheekcollectie met die van andere bibliotheken of (zelf te definiëren) groepen bibliotheken in WorldCat (bijv. UKB). Met deze vergelijking kan je zoeken naar unieke titels, overlap of materialen die mogelijk in je eigen collectie ontbreken.
- Het vergelijken van je eigen bezit met lijsten (bijvoorbeeld opgesteld door een uitgever) die je zelf uploadt.
- (Voor bibliotheken die WMS gebruiken.) Het gebruik van WMS-circulatie gebruiksgegevens in combinatie met collectieoverlap in WorldCat, als basis voor mogelijke deselectiebeslissingen.

Choreo Insights analyse werkt op basis van actuele data en is gemaakt voor individueel gebruik. OCLC biedt een training aan voor de activatie van het product (abonnement). Choreo biedt verschillende filters waarmee je vergelijkingsrapporten kunt genereren. Deze rapporten worden opgeslagen in het systeem en kunnen worden gedownload in Excel-formaat voor verdere analyse.

Best Practice 10: Regelmatige controle wijzigingen in UKB-holdings (Tilburg University Library)

In Tilburg worden eerst de LHR's verwijderd en minstens twee maanden daarna pas de fysieke banden. In die tussenperiode voert de functioneel beheerder maandelijks een holdings-check uit met een tooltje verwant aan de Excel-WorldCat lookup tool van Best Practice 5 (zie hiervoor). Met een lijst OCN's kan er voor de betreffende OCLC-symbols van de UKB-bibliotheken vlot bekeken worden bij welke bibliotheken die records in gebruik zijn. Vervolgens voegt de metadataspecialist die gegevens toe aan de deselectie-spreadsheet en vergelijkt deze met het overzicht van de maand ervoor om per bibliotheek te zien waar de verschillen zitten; en dan vooral welke records voorheen wel en nu niet meer in gebruik zijn. Daarna filtert de metadataspecialist per bibliotheek op die gevallen en controleert vervolgens of de wijziging van invloed is op het besluit om bezit te verwijderen. (N.B. Deze check ziet wel of een bibliotheek het volledige bezit van een record heeft verwijderd, maar niet of een bibliotheek een gedeelte van het bezit heeft verwijderd.) Wanneer nodig attendeert de metadataspecialist de betreffende collectiespecialist om het deselectiebesluit te heroverwegen. Verder kunnen eerder verwijderde LHR's worden hersteld.

Best Practice 11: Toevallige verliezen voorkomen

Het belangrijkste middel om toevallige verliezen te voorkomen is om het keuzemoment van deselectie en het daadwerkelijk uit de systemen verwijderen van de bezitsgegevens zo kort mogelijk op elkaar te laten

volgen. Dat kan worden bewerkstelligd door deselectie in kleine(re) deelprojecten uit te voeren en bezitsgegevens te verwijderen of onzichtbaar te maken voordat materiaal daadwerkelijk van de planken wordt gehaald. OCLC heeft recent [Audience Levels](#) geïntroduceerd, waardoor het mogelijk is om records en exemplaarblokken te verbergen voor externe gebruikers. Het lijkt een veelbelovende methode om bezitsgegevens onzichtbaar te maken van materiaal dat in principe gedeselecteerd wordt, maar bijvoorbeeld nog door een laatste (tijdrovende) provenance-controle heen moet. Als een titel toch behouden moet worden, kunnen de bezitsgegevens simpelweg weer zichtbaar gemaakt worden. Hoe aanpassingen van Audience Levels zichtbaar (of juist niet zichtbaar) zijn in de beschikbare automatiseringstools is nog niet duidelijk.

Best Practice 12: Internet Archive (Controlled Digital Lending)

Zowel de RUG als de Universiteit Leiden hebben gedeselecteerde collecties ter beschikking gesteld aan Internet Archive. Na schenking wordt het materiaal door Internet Archive gedigitaliseerd en volgens de principes van [Controlled Digital Lending](#) in open access op hun website aangeboden. De mogelijkheid bestaat om de metadata na afloop weer in te voeren in de eigen catalogus. In principe zijn hieraan geen kosten verbonden, maar Internet Archive stelt een financiële bijdrage voor digitalisering wel op prijs. Voor meer informatie over het proces, zie dit [webinar](#).

Best Practice 13: Creatieve manieren om gedeselecteerd materiaal van de hand te doen

Boeken kunnen worden gedoneerd voor gebruik bij kunstprojecten. Hier volgt een aantal foto's:

Tafel met hierin verwerkte gedeselecteerde boeken (VU Library Lounge)

Boekenbar (VU bibliotheek, ingezet bij promotieactiviteiten van de UB)

Boekenbankjes gemaakt van gedeselecteerde boeken (UB Maastricht)

Kunstwerk *Pantheon* door Henk Schut bij de VU. Meer info over het kunstwerk [hier](#) en [hier](#).

Best Practice 14: Beslisbomen en stroomschema's

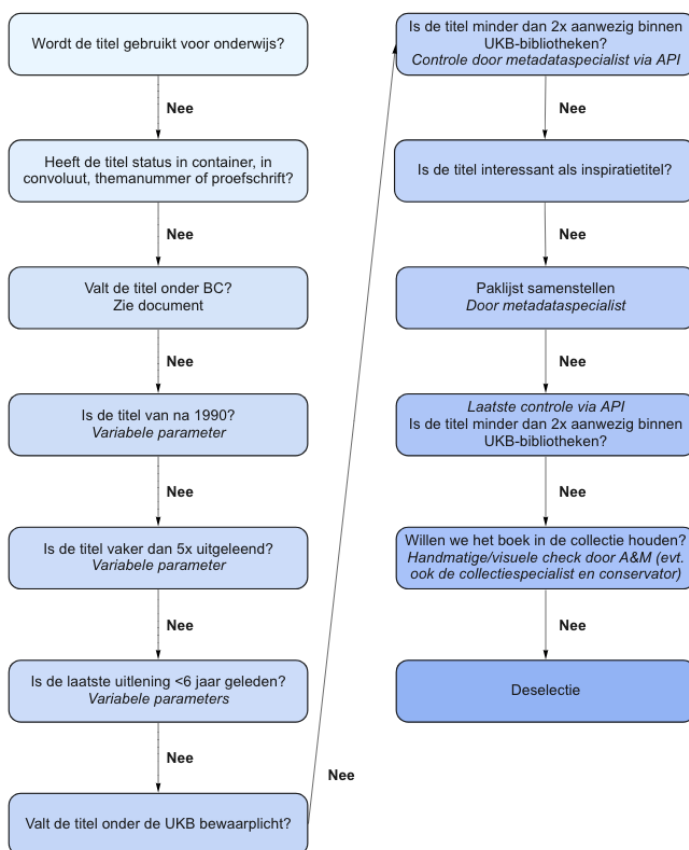
Tot slot een aantal voorbeelden van beslisbomen en stroomschema's die bij individuele UKB-bibliotheken worden gebruikt. De eerste drie zijn afkomstig van de VU, de volgende vier van de UM.

14.1 Deselectieschema boeken – Vrije Universiteit Amsterdam

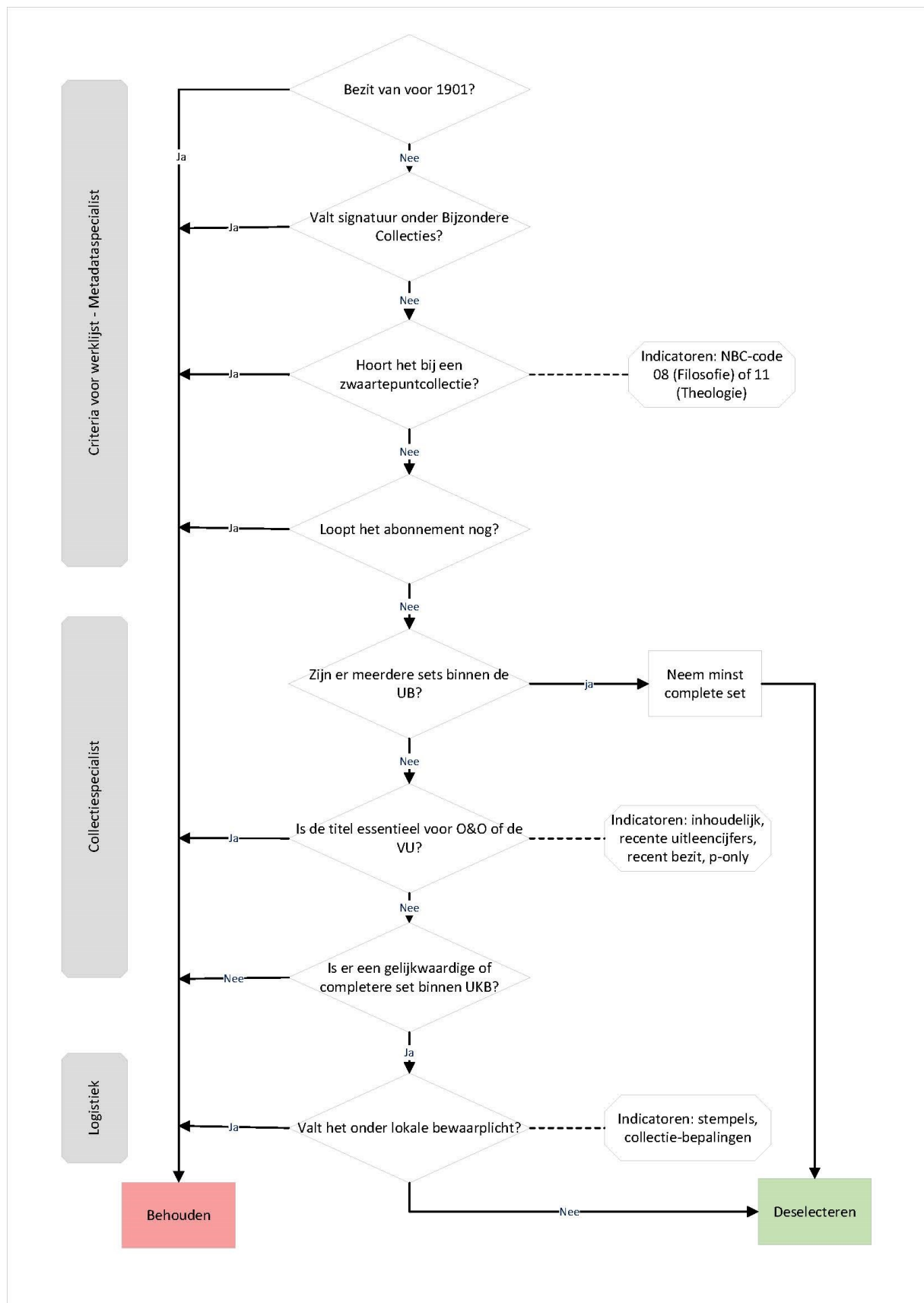
(De)selectieschema boeken

15 juli 2022

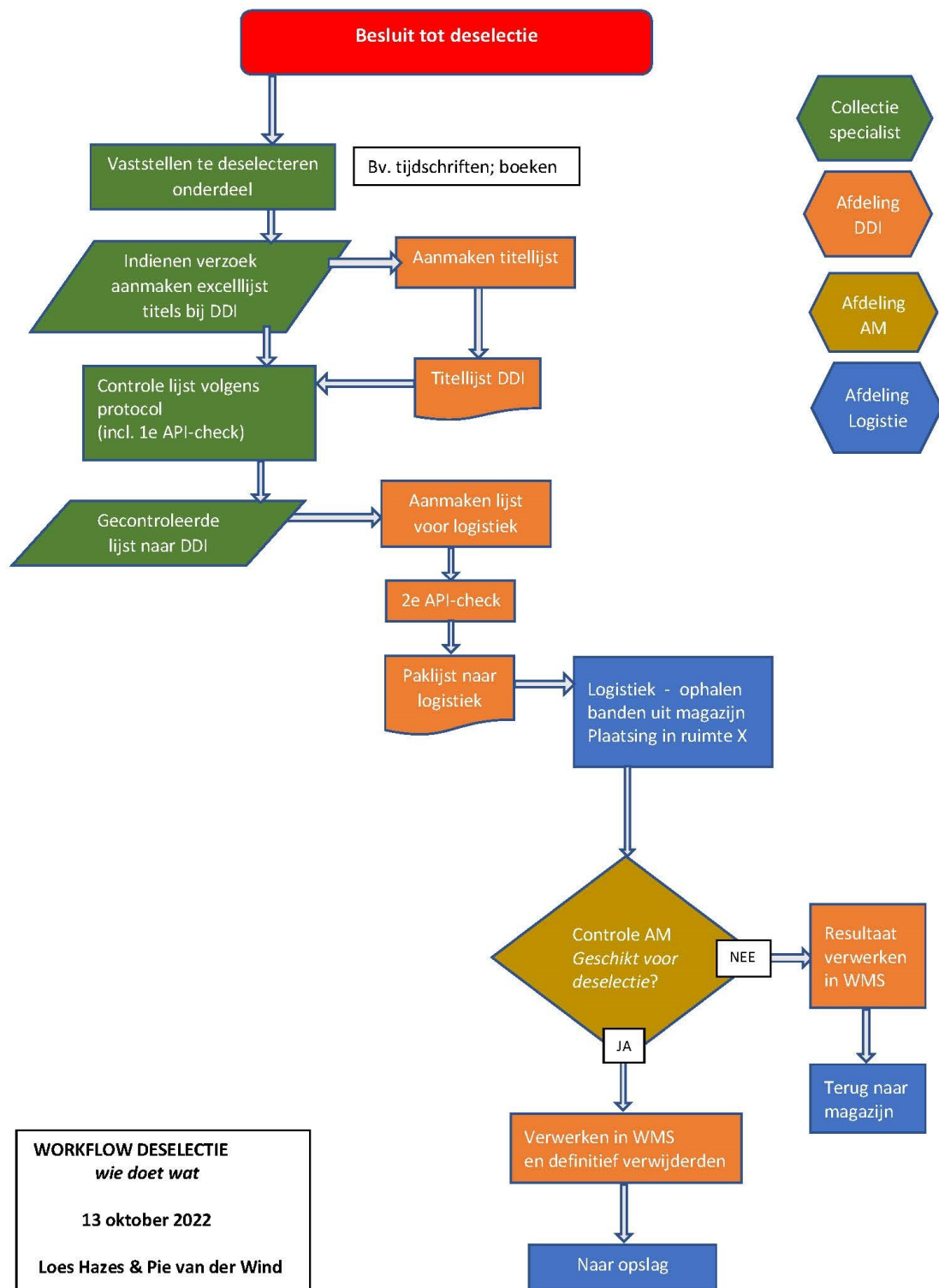
In dit schema staan de stappen die de collectiespecialist moet nemen om te bepalen of titels gedeselecteerd mogen worden. De collectiespecialist ontvangt een excellijst met titels van een signatuur van de metadataspecialist. Met die titels wordt onderstaand schema doorlopen. Wanneer het antwoord op de vraag 'nee' is kan men verder in het schema, wanneer het antwoord op de vraag 'ja' is wordt de titel uit de deselectielijst gehaald.

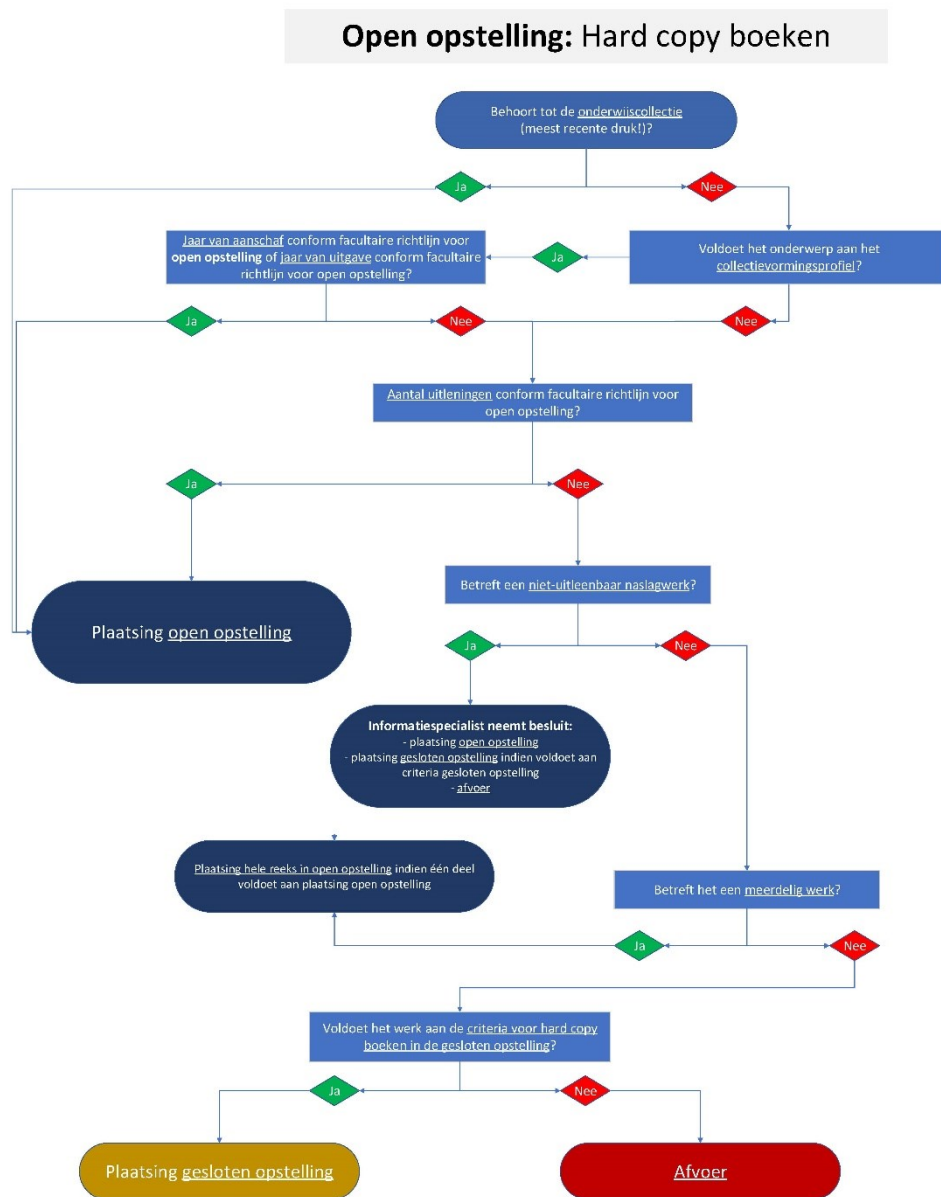
14.2 Deselectieschema tijdschriften – Vrije Universiteit Amsterdam

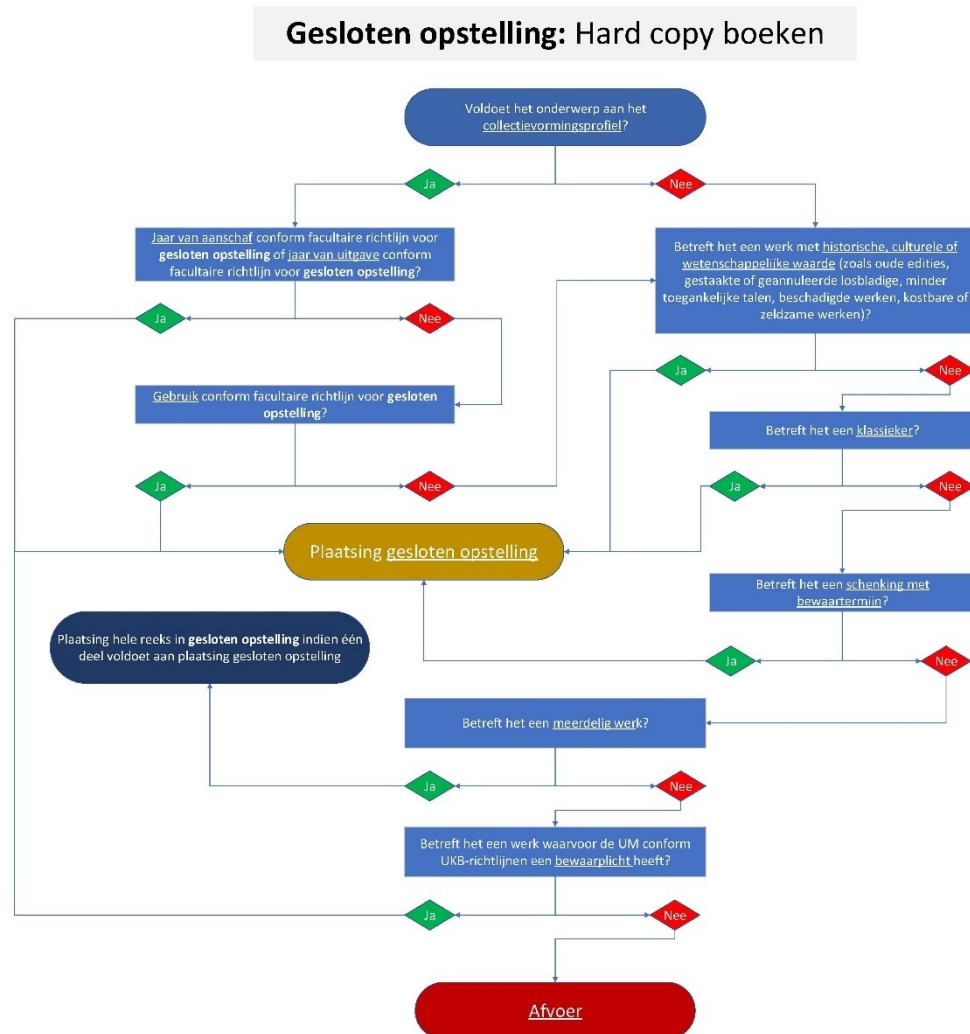
14.3 Workflow Deselectie – Vrije Universiteit Amsterdam

14.4 Deselectieschema open opstelling hard copy boeken – Universiteit Maastricht

14.5 Deselectieschema gesloten opstelling hard copy boeken – Universiteit Maastricht

14.6 Deselectieschema open opstelling tijdschriften – Universiteit Maastricht

Gesloten opstelling: Hard copy tijdschriften

